

„Negyedóra sem kellett, hogy megfogalmazódjon bennem a kérdés: mi a francot keresek én itt? De úgy voltam vele, hogy ha már eljöttem, ma itt maradok, holnap pedig hazamegyek. És tudjuk mi lett belőle: tizenkilenc év önkéntesség.”

Beszélgetés a „Teljes Élet” Szociális Alapítvány sörédi táboráról a Kovács testvérekkel, Attilával és Istvánnal

Kovács Attila szociális munkás, Kovács István (Pista) zenész és Sára Söréden

Mikor indult Söréden a fogyatékkal élők táboroztatása?

Attila:

1983-ban indult a program. Egy budapesti pap, a néhai Kovács István atya vitt le oda egy Budapest és Budapest környéki sérült emberekből álló csapatot. Az ott segédkező önkéntesek között voltak székesfehérváriak is, akik kedvet kaptak, és a következő évben, 1984-ben már egy saját csapatot is szerveztek. A 2000-es évekig a két csapat felváltva használta a táborhelyet, a nyár egyik felében a budapestiek táboroztattak 4-5 turnust, a másik felében pedig a székesfehérváriak és a Székesfehérvár környékiek voltak ott. Később a budapestiek másik helyre mentek, a székesfehérváriak pedig Söréden maradtak.

1993 óta a „Teljes Élet” Szociális Alapítvány (<http://www.teljeselet.hu/>) finanszírozza a programot, amely minden nyáron 8 héten keresztül biztosítja a kikapcsolódás és a közösségi élmény lehetőségét az érintettek számára. Kiskorútól felnőttségig minden

korosztály képviselve van mind a segítők, mind a segítették körében. Mondhatni kialakult egy fix csapat, de mindig vannak új érkezők is.

Hogyan kerültetek kapcsolatba az alapítvánnyal?

Attila:

2001-ben jártunk először Söréden látogatóban. Még általános iskolások voltunk, és Kálozon, a szülőfalunkban az akkori fiatal plébános tartotta nekünk a hittant. Teljesen „new wave” felfogású volt, ő említette a tábort, és hogy látja bennünk a potenciált, ezért örülne, ha kipróbálnánk magunkat mi is.

Kik veszik igénybe a táborozás lehetőségét?

Attila:

Értelmi sérültek, mozgássérültek, illetve értelmi és mozgássérültek, tehát halmozottan sérült emberek.

Hogyan lehet bekerülni?

Attila:

Várólista van. A jelentkezők sokat várnak, hogy eljöhessenek, mert a tábornak nagyon jó híre van.

Pista:

A várólista egy szűk keresztmetszet, mert az alapítvány költségvetése is véges. Érkeznek felajánlások, azonban a szervezet igyekszik ésszerűen gazdálkodni a forrásaival.

Hogy néz ki egy hetetek önkéntes segítőként?

Pista:

Segítőként abban az egy hétben egy személyért vagy felelős, vagy súlyosabb fogyatékoság esetén több ember felelhet ugyanazért a személyért. Amikor mi tizenhárom évesek voltunk, akkor vállaltunk be először egy egész hetet egyedül. Én akkor pl. egy mozgássérült fiú segítője lettem, aki egyébként azóta informatikusként dolgozik. Teljes értékű életet tud élni.

Nyilván 13-14 évesen még furcsa volt, hogy én vagyok a felelős azért, hogy a patronáltamnak minden szükségletéről gondoskodjak, azóta viszont olyan szinten természetessé vált, és annyira az életem része lett, hogy számomra már az a fura, ha valaki megdöbben azon, ha ott van egy downos vagy bármilyen sérült ember. Ebben a közegben már észre sem veszed a különbségeket.

Abba is érdemes belegondolni, hogy mi csupán egy hétig foglalkozunk ezekkel a srácokkal, a szüleiknek viszont az egész életük a gyermekük vagy sérült hozzátartozójuk gondozása körül forog. Olykor előfordul, hogy vannak nehéz természetű szülők is, viszont nem szabad negatívan viszonyulni hozzájuk, mert nekik az egész életük erről szól. Lehet akár 50 vagy 60 éves is az a sérült hozzátartozó, akiről gondoskodni kell, de ha például szülő-gyerek viszonyról van szó, az mindig ugyanaz a viszony marad.

Attila:

Rengetegen vannak olyan anyagi helyzetben, hogy nem engedhetik meg maguknak, hogy máshol üdültsék a gyerekeiket. Sok olyan fiatal van, akinek csupán ez az egy hét kikapcsolódási lehetőség van az évben, ezáltal pedig a szülők számára is ez az az időszak, amikor picit „szabadságra mehetnek”. Söréden az alapítvány finanszírozza a nyaralás költségeit.

Pista:

A szülők nagyon hálásak azért, hogy ők is el tudnak menni kikapcsolódni, vagy akár csak mással foglalkozhatnak. Természetesen minden szülővel tartjuk a kapcsolatot. Például jó pár éve egy autista fiúnak vagyok a segítője, akinek az édesanyja napi szinten telefonál, vagy ha elmarad a napi telefonhívás, akkor tudjuk, hogy későn végzett a munkával. Ő is, ahogy a legtöbb szülő a gyerekéért dolgozik, egész életében a gyermeke áll a középpontban.

Attila:

A táborozók életében annyira fontos szerepet tölt be Söréd, hogy az évet ők nem január 1-től december 31-ig számolják, hanem Söréd-től Söréd-ig. A tábort követően minden év őszén van egy nagy találkozó Székesfehérváron, amikor a tábor fiataljai és segítői összejönnek. Szokott lenni Mikulás ünnepség, aztán farsang, és fokozatosan érkezünk meg a következő nyárig, amikor kezdődik a tábor. Ott pedig szinte megáll az idő.

Hányan veszik igénybe a tábort nyaranként?

Attila:

Turnusonként nagyjából 50 emberrel kell számolni, amiből kb. 30 segítő és 20 fiatal van. Egy nyár alatt közel 200 sérült fiatalnak biztosít lehetőséget a sörédi tábor a nyaralásra.

Pista:

Látogatók is szoktak érkezni. Vannak interaktív programok, amelyeket sokszor az iskolai önkéntesség keretében látogatnak meg a fiatalok. Többségük számára ez olyan

élményt nyújt, amiről sokat mesélnek az iskolatársaiknak, ezáltal pedig folyamatosan érkeznek az újabb és újabb megkeresések az önkéntes részvételre vonatkozóan is.

Nagyot tévedek, ha azt mondom, hogy az utcán annyira nem jönnek szembe a fogyatékkal élő emberek?

Attila:

Minden városban van napközi foglalkoztató vagy hasonló intézmények.

Pista:

Lehet, hogy csak nem figyeled annyira. Illetve ezek az intézmények olyan foglalkozásokat működtetnek, amelyek a már elballagott diákok számára biztosítanak programot azért, hogy továbbra is egy közösség része legyenek. Olyan intézmények is működnek, ahol munkát biztosítanak számukra és például vásárokon adják el a kézműves termékeiket. Kialakulhat bennük is az az élmény, hogy dolgozom és fizetést kapok érte, kialakul a napi rutin, tehát az önállóságra nevelés a szerepe.

Hogy látjátok a táboron kívüli emberek reakcióját, amikor a táborozókkal összetalálkoznak?

Attila:

Minden turnusban van kirándulós nap, amikor megyünk külső helyszínekre. Voltunk állatkertben, strandon, vagy például több éven keresztül mentünk a balatonfüzfi bób pályára, mert az üzemeltetője felajánlotta, és szívesen látnak minket. Császáron van egy western város, *Henrycity*, amit a tulajdonosa egymaga építette fel, ott is voltunk kétszer. A strandon vagy a bób pályán inkább jellemző, hogy meglátják az emberek, amikor jön egy csapat „furesa” ember, és megbámulják, de azt gondolom, hogy ez sokkal inkább annak a fogyatékoságra, aki ezzel a szituációval nem tud mit kezdeni.

Pista:

Hál’ istennek pozitív visszajelzésből van több. Egyszerűen, amikor mások látják azt, hogy mi hogyan viszonyulunk a sérült emberekhez, akkor ők is felveszik ezt a magatartást.

Amikor először jártam külföldön egy nyugati kisvárosban, az első benyomásom az volt, hogy rengeteg fogyatékkal élő ember jár-kezel a városban. Itthon viszont nem látom őket annyira.

Attila:

Lehet, hogy ott alapvetően jobban elfogadják őket a társadalom, viszont azt látom, hogy nálunk sem kritikus a helyzet. Nyilván köszönhető ez a közösségi médiának is, ahol megvan az a kellő érzékenyítés, hogy akár nulla tapasztalattal is, ha még nem voltál ilyen közegben, akkor is el tudod fogadni.

Pista:

Legfontosabb a hozzáállás tekintetében a nyitottság. Nem sajnálattal kell viszonyulni a sérült emberekhez, mert ők el tudják fogadni a helyzetüket. Tudnak százszázalékos életet élni. Miért kellene elkezdni sajnálni őket? Ők sem sajnálnak téged. Egy olyan természetes hozzáállásra van szükség, amit ők is sugároznak felénk. Ezáltal megvan a kölcsönösség és a kiegészítés mindkét fél részére. Szerintem ez a legfontosabb.

Mit tudtok átadni ebből a környezetnek?

Attila:

Amikor a barátainkkal találkozunk és megkérdezik, hogy milyen volt Söréden? – szóban ezt átadni igazán jól nem lehet. Akárhányszor egy kívülállónak beszélünk erről, akkor előjön az a mondat, hogy „*Jaj, annyira becsüllek ezért, mert én ezt nem*

tudnám csinálni”, miközben nagyon szép számban van példa az ellenkezőjére. Sok barátunknak mondtuk korábban, hogy jöjjön le és nézze meg, és szinte mindegyikük ott maradt végig, és később is visszajárt. Az egyik nagyon jó barátomat már több mint tíz éve hívtam el a táborba, mert Aikidot tanít, és a gyerekeknek nagyon tetszene. Ő is meg volt szeppenve, hogy „*nehogy egyedül hagyj!*”, aztán annyira jól érezte magát, hogy ott maradt végig, azóta pedig már önálló turnust vezet.

Magunkról is nehezen tudtam volna elképzelni, hogy tudjuk csinálni. Amikor először beléptünk a kapun, negyedóra sem kellett hozzá, hogy megfogalmazódjon bennem a kérdés: mi a francot keresek én itt? De úgy voltam vele, hogy ha már eljöttem, ma itt maradok, holnap pedig hazamegyek. És tudjuk mi lett belőle: tizenkilenc év önkéntesség.

Pista:

A zenei producer Pixa is járt Söréden a meghívásunkra. Régi barátok vagyunk, és egyszer eljött. Aztán a következő évben visszajött, mert annyira feltöltötte az ottani közeg és a sérült fiatalok közvetlensége, szeretete. Másrészt nem volt idegen számára a környezet, mert az ő családjában is volt olyan sérült hozzátartozó, aki folyamatos ellátásra, gondozásra szorult. Minden alkalommal, amikor jött a táborba látogatni bennünket, hozott a srácoknak ajándékokat, amiket az édesanyja készített. Mondanom sem kell, hogy mekkora sikere volt.

Mennyit változtatott a felfogásokon ez a tapasztalat?

Pista:

Az alapfelfogás megmaradt, viszont az én esetemben a foglalkozásomat nem ez határozta meg.

Attila:

Tudatosan választottam a szociális munkát. Ha nem megyek el a sörédi táborba, nagy valószínűséggel most nem beszélgetünk itt. Volt egy időszakom, amikor a gyógypedagógia is érdekelt, végül mégis inkább a szociális munkánál kötöttem ki, mert testhezálló és szeretem csinálni.

A zenélésben érzékelsz valamilyen hatást, Pista?

Pista:

Amilyen pozitív élményeket tapasztalsz, hatalmas energiát tud adni. Ahhoz tudnám hasonlítani, mint amikor szerelmes vagy és írsz a szerelmednek egy dalt. Számталanszor történt, hogy a táborban éjszaka kiültem dalszövegeket és dalt írni, mert akkor volt egy olyan nyugodt szakasza az életemnek, amikor ezeket az impulzusokat bele tudtam forgatni az alkotómunkába.

Egyébként szokott lenni tábori zenélés és közös éneklés is a tábortűz mellett. Esténként lefekvés előtt minden szobát megkérdezzük, hogy mi tetszett nekik legjobban abban a napban, és olyankor még van egy kis énekelgetés. Reggel pedig zenés ébresztővel és reggeli tornával indul a nap.

Attila:

Minden napszaknak van egy felelőse, aki a fiatalok közül kerül ki, mint a reggeli torna felelőse, a tábori postás, ebédnél a terítésért felelős, és vannak kint gyümölcsfák, amiket öntözni kell. Megvannak a kis feladatok, és nagyon szeretik, ha rájuk van bízva valami.

Tartjátok a kapcsolatot a fiatalokkal a táboron kívül?

Pista:

Nyilván nem mindenkivel napi vagy heti szinten, viszont van olyan fiatal, akivel a tábori ismertség által napi kapcsolatban vagyunk. Az édesanyja ad helyzetjelentést a leányzóról, és amikor az időnk engedi, találkozunk. Egyébként az egész sörédi közösségre jellemző a családi hangulat.

Attila:

Az előbb említett kislánnyal 2006-ban találkoztunk először, az édesanyja révén pedig tényleg napi szinten tartjuk a kapcsolatot.

Pista:

Ő 16 évesen volt először Söréden, illetve egyáltalán bárhol távol a családjától. Az első három napban ki se jött az előszobából, ott ült a kis foteljában, aztán Attila odament és megkérdezte: „Szia Sára! Attila vagyok! Kijössz velem az ebédlőbe?”, Sára pedig kiment, és azóta megmaradt ez a szoros kapcsolat.

Ajánlanátok másoknak az önkéntes munkát?

Attila:

Nem szeretnék közhelyes lenni és azt mondani, hogy gyertek el, mert ilyen szuper lehetőséget máshol nem találtok, de az a tapasztalatom, hogy akik eljátszottak a gondolattal, hogy megnéznék testközelből a tábort és lejöttek, a legtöbbjük visszajáró önkéntessé vált.

Ad valamilyen magabiztosságot vagy kezdeményezőkézséget az itt szerzett tapasztalat a hétköznapiakban?

Pista:

Egy közeli példát mondanék. A feleségem is Söréden önkénteskedett, ott ismerkedtünk meg. Mára sérült emberekkel foglalkozik főállásban, és a tavalyi évben sikerült neki a Dumaszínházzal megszervezni egy adományestet. Litkai Gergely elsőre igent mondott, és egy olyan előadást hoztak tető alá, ahol Hajdú Balázs, Dombóvári István, Ráskó Eszter és Janklovics Péter is fellépett, a bevételt pedig az alapítványnak ajánlották fel. Azt gondolom, hogy manapság egyre könnyebb az ilyen kezdeményezéseket sikerre vinni, amihez részben a mi tapasztalataink is hozzájárulnak, másrészt pedig kialakult egy olyan pozitív nyomás a társadalmi felfogásban, ami az elfogadáshoz és a nyitottsághoz vezet.

Aki számára korábban még idegen volt az a szituáció, ahol sérült emberekkel kell együtt tevékenykedni, az most már nem húzza meg magát a háttérben, hanem beszáll. Söréden is ahány önkéntes van, annyiféle foglalkozás és életút áll mögöttünk, mégis egy csapatban, a sérült fiatalokért vagyunk ott. És eleve, ha ez egy önkéntes dolog és valaki a saját szabadidejét feláldozza, az már nagyon jó kiindulás. Ráadásul úgysem fog hazamenni, mert nagyon jó a közösség. Szoktunk is beszélni arról, hogy a táborozás után hetekig tart, mire visszarázódunk a hétköznapiakba, mert egy olyan különleges hangulat van Söréden, ami magával ragad.

Attila:

Amióta kötelezővé tették a középiskolások számára az 50 óra önkéntességet, egyre gyakrabban érkeznek hozzánk ilyen céllal iskolások. Bevallom, eleinte volt bennem fenntartás, hogy a kötelező volta miatt nem fogják komolyan venni a dolgot, de abszolút pozitív csalódás ért. Odatették magukat, jól érezték magukat, és nagyon sokan közülük évről évre visszatérnek. Abban is biztos vagyok, hogy számukra a későbbi pályaválasztás során is meghatározó élmény lesz a fogyatékkal élő emberekkel végzett önkéntesség.

Pista:

Ráadásul úgy látom, hogy a 16-17 éves korosztályt nem kell terelgetni, hogy formálódjanak, hanem nagyon pozitív irányban képesek kinyílni nálunk. Sokat hozzátesz az ember személyiségéhez, hogy pozitív élmények által gazdagodhat.

Attila:

Azt is jó látni, hogy akik még 18-19 évvel ezelőtt elkezdtük együtt, azóta többen is családot alapítottunk. Az én kislányom most tizenhat hónapos és tavaly már ott volt velünk végig. Amennyire jól érezheti magát egy 9 hónapos gyerek, ő annyira jól érezte ott magát. Nem ijedt meg attól, ha egy sérült fiatal fel akarta venni vagy odament játszani hozzá, és azt gondolom, hogy ebben a korban még fontosabb, hogy ne a semmiből találkozzon ezzel a közeggel, hanem többen is vagyunk olyan szülők, akik már nagyon kicsi korban magunkkal visszük a gyereket. Természetes lesz számukra, hogy vannak olyan sérült emberek, akiknek az ő segítségükre lehet szükségük, és ezáltal a természetesség által nem fognak idegenkedni tőlük.

Sára és Adél

SZOCIO – független szubjektív

Dátum: 2020-02-21

Szerző: rszabolcs